

สายพันธุ์เห็ดลม (*Lentinus polychrous* Lev.) เพื่อการผลิตในเชิงอุตสาหกรรม

Strains of *Lentinus polychrous* Lev. for Mushroom Industry

ชริดา ปุกहुต, ชีระวัฒน์ แซ่ซื่อ, อุทัย อันพิมพ์¹ และ สาวิตรี ลิมทอง²
 ภาควิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
¹ สำนักงานไร่ฝัก คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
² ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

เห็ดลม หรือ เห็ดบด หรือ เห็ดกระด้าง มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Lentinus polychrous* Lev. เป็นเห็ดที่มีผู้นิยมบริโภคมากทางภาคเหนือและอีสาน พบได้ในสภาพธรรมชาติและสามารถเพาะเลี้ยงได้ ตลาดต้องการเห็ดชนิดนี้ทั้งในรูปแบบเห็ดสดและแห้ง วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตของสายพันธุ์เห็ดลมที่รวบรวมได้จากบริเวณจังหวัดอุบลราชธานีและพื้นที่ใกล้เคียง และนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงสายพันธุ์เห็ดลมสำหรับการผลิตในเชิงอุตสาหกรรม ดังนั้นจึงได้รวบรวมสายพันธุ์เห็ดลมจำนวน 45 สายพันธุ์ โดยการแยกเชื้อจากดอกเห็ดที่มีกำเนิดจากแหล่งธรรมชาติและจากการเพาะเลี้ยง แล้วนำมาเพาะเลี้ยงเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตในวัสดุเพาะขนาดหนึ่งกิโลกรัมซึ่งประกอบด้วยขี้เลื่อยและอาหารเสริม สายพันธุ์เปรียบเทียบได้รับจากแหล่งรวบรวมสายพันธุ์เห็ดในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Significant Difference) ของทุกสายพันธุ์ โดยวิธี Duncan's Multiple Range Test พบว่าทุกสายพันธุ์ให้ผลผลิตแตกต่างจากสายพันธุ์เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญ และสายพันธุ์เปรียบเทียบทั้ง 2 สายพันธุ์ก็แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สายพันธุ์ที่คัดเลือกได้ให้ผลผลิตใกล้เคียงกับสายพันธุ์เปรียบเทียบ AK-K-3 (141.5 กรัม) จำนวน 3 สายพันธุ์ คือ YD-1 (143.5 กรัม), WR-5-2 (143.0 กรัม) และ BR-1-1 (143.5 กรัม) สายพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงกว่า AK-K-3 มี 1 สายพันธุ์ คือ SN-5-1 (177.5 กรัม) เมื่อแสดงประสิทธิภาพการผลิตของกลุ่มสายพันธุ์เห็ดเป็น Biological Efficiency (BE) สายพันธุ์เปรียบเทียบ 2 สายพันธุ์ มี BE เป็น 21.9 และ 40.4 % กลุ่มสายพันธุ์อำเภอสิรินธรมี BE สูงสุดคือ 50.7 % (สายพันธุ์ SN-5-1) และที่ต่ำสุดคือ 7.6 % (สายพันธุ์ SN-6-1) BE สูงสุดของทุกกลุ่มอยู่ระหว่าง 11.7 - 50.7 % BE ต่ำสุดของทุกกลุ่มอยู่ระหว่าง 7.6 - 31.6 % และ BE เฉลี่ยของทุกกลุ่มอยู่ระหว่าง 11.7 - 40.4 % พบว่าการเลือกสายพันธุ์เพื่อใช้ในการผลิตยังต้องใช้ลักษณะทางคุณภาพของดอกเห็ด เช่น รูปร่าง ความสม่ำเสมอของการให้ผลผลิต ร่วมพิจารณาด้วย การใช้รูปแบบไอโซไซม์จำแนกความแตกต่างในระหว่างกลุ่มสายพันธุ์ของเห็ดลมที่ทดสอบได้ โดยกลุ่มสายพันธุ์ที่มีแหล่งกำเนิดเดียวกันจะมีลักษณะใกล้เคียงกันมากกว่าและลักษณะรูปแบบไอโซไซม์ใช้บอกลักษณะประจำสายพันธุ์ที่จำเพาะของเห็ดลมแต่ละสายพันธุ์ได้